

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul Abonamentului:		Prețul inserțiunilor:	Correspondențele sînt a se adresa redacțiunii
Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl. — cr.		Pentru publicațiunile oficiose, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.	„FÓIA DIECESANĂ“;
„ „ „ „ pe 1/2 an . . . 2 „ 50 „			eră banii de prenumerațiune și inserțiuni la
„ România și străinătate pe an . . . 14 franci			Tipografia diecesană în Caransebeș.
„ „ „ „ „ pe 1/2 an 7 „			

Invitare de abonament

la
„Foaia diecesană“.

Mulțămînd tuturor pentru binevoitorul sucurs material și spiritual, ce l'au dat pîn'acuma întru susținerea acestei foi, îi rugăm, totdeodată ca și pe viitoriu să ne sprijinească întreprinderea noastră, cu atât mai vîrtos, pentrucă această foaie are o misiune mai înaltă culturală și anume, înaintarea intereselor noastre bisericesci și școlare.

Deschidem deci un nou abonament pe semestrul II. al anului 1890. cu prețurile de pîn' aci și adevă:

pe un an întreg 5 fl.
pe jumătate de an 2 fl. 50 cr.

Rugăm mai departe pe on. public de a trimite cât mai curînd prețul abonamentului, folosindu-se spre mai mare înlesnire, de mandate postale, pe care să fie scris limpede numele on. abonenti și posta ultimă.

Adunarea reuniunii învățătorilor din Ungaria de sud.

În zilele de 2/14—4/16. l. c. s'au ținut în Caransebeș adunarea reuniunii învățătorilor din Ungaria de sud. De această reuniune se țin toți învățătorii dela școlile confesionale rom. cath. dela școlile de stat și dela cele comunale.

Participanți au fost ca la 200. de învățători și învățătoare.

Luni în 2/14. l. c. a fost primire solenă la gîră la 2 oare dup' amiază, eară seara o convenire colegială în grădina otelului „Pomul verde“.

Marți nainte de amiază, în sala otelului amintit, s'a deschis adunarea în mod solen de cătră președintele Ia-

cob Schenk cu o cuvîntare deamîna de însemnătatea actului și carea a fost mai de multe ori întreruptă de aplause.

După mai multe salutări din partea unor delegați dela alte reuniuni au urmat apoi patru tese.

Cea dintăiu a fost: *Elementele fundamentale ale educațiunii naționale magiare*, în care învățătorul I. Novoszel a dezvoltat cu deosebire metodică în propunerea limbii magiare și a istoriei patriei, indigetând momentele etice pentru formarea caracterului național. S'a încercat după aceea de a arăta necesitatea și modul de a pregăti pe elevii abiturenți pentru viața practică prin propunere mai estensivă și intensivă a drepturilor și datoriilor cetățenesci. În urmă se întoarce încontra diferitelor caractere ale școlilor și stăruiesce ca să nu mai fie școlile confesionale, comunale, private s. a. ci toate să se prefacă în școlile de stat.

A doaua tesă: *Referințele de drept ale învățătorilor*, o desvoaltă învățătorul. Iac. Bányai arătînd necesitatea unui regulament pragmatic, în urmarea căruia învățătorii să devină mai independenți; în afacerile interne școlare se aibă ingerință numai anumite organe de specialitate; învățătorii să capete quinquenale și să li se plătească salariile regulat.

A treia tesă: *Educăciunea femeii*, tractată de directoarea Laura Fleichhacker, într'un stil chiar, înțeles, frumos și atrăgătoriu, a ținut încordată atențiunea ascultătorilor mai mult decăt la ceialalți disertanți. Tema a fost exauriată pe deplin și doară numai atîta s'ar putea observa că esemplele aduse au fost prea unilaterale. D-șoara Laura Fleischhacker a fost unica, carea n'a parăsit terenul pedagogic.

Cea din urmă tesă a fost a lui Ladislau Dobjan „Generalizarea limbii magiare în școală“. Acest învățătoriu combate aspru metoda folosită pîn' acuma întru propunerea limbii magiare; dînsul nu vrea ca școlariul se'nvețe concepte seci și nepricepute precum: substantiv, adiectiv, verb, declinație, conjugăție s. a. el șterge toată terminologia gramaticală și din timpurile verbelor păstrează numai doaua: *presentul și trecutul*.

Dup'aceea se năcăjește amar că în patria noastră se vorbește de școale românesce, sârbesci, slovăcesci s. a. el nu cunoaște în Ungaria Români, Nemți, Sârbi sau Slovaci; apoi arată mai pelarg modalitatea cum se se înstrueze în limba magiară acei prunci, a căror limbă nu este cea magiară, s. a.

Această bruscă pășire provocă o întimpinare din partea Dnului I. Bánfi, directorul școlii cetățenesci de stat din Caransebeș, carele reprobă cele zise de disertantul, atât cu privire la propunerea limbii magiare cât și cu privire la naționalități.

În fine Mercuri s'au pertractat agendele curente ale reuniunii, cu care apoi s'a încheiat adunarea.

Noi, cu toate că din alte rânduri cunoșteam în multe privințe vederile acestei reuniuni, totuși nu ne acceptăm la atâta necuviință, ea se nu zicem insultă, aici în Caransebeș, oraș cu majoritate românească, și într'un ținut aproape numai românesc.

Astfeliu de cestiuni nu aparțin sferei învățământului, și mult greșesc aceia, cari împing învățătorii pe un teren, care este străin chemării lor, care degradează statul învățătoreșc și-l face incapabil pentru scopul cel sublim, ce trebuie se-l urmărească școala. Cu părere de reu constatăm, că adunarea reuniunii învățătorilor din Ungria de sud din anul acesta, a tractat mai mult cestiuni politice decât pedagogice. Triste aparițiuni.

Programa școlii civile (private) de fete cu internat

a *Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român din Sibiiu pe anul 1889/90*, publicată de *Ioan Popescu*, director. Cuprinsul: Individualitatea în educațiune de *Dr. Petru Span*. Sciri școlare, de directorul.

Sciri școlare: Personalul școlii și al internatului:

1. *Popescu*, profesor în seminariul „Andreian” membru ordinariu al comitetului Asociațiunii și director onorariu pentru conducerea afacerilor școlare.

2. Învățătorii:

Eugenia Trif, absolventă a preparandiei superioare din Budapesta, cu examen de calificăciune pentru școalele civile, învățătoare ordinară definitivă, a propus aritmetica în clasa I—IV., geometria în cl. IV., chimia în cl. III., igiena în cl. IV., istoria naturală în clasa I și II., fizica în clasa IV. și muzica vocală în clasa I—IV.

Vasilie Bologa, doctor în filosofie dela universitatea din Budapesta, cu examen de calificăciune pentru școalele civile, învățătoriu ordinariu definitiv, a propus limba română în clasa I—IV. și în cursul complementariu, limba magiară în clasa I—IV.

Petru Span, doctor în filosofie dela universitatea din Iena, învățătoriu ordinariu provisor, a propus limba germană în clasa I—IV., istoria universală în clasa II—III., și în cursul complementariu, is-

toria Ungaricii în clasa IV., geografia în clasa I., II., III. și IV.; psihologia și comptabilitatea în cursul complementariu.

Victoria Filipescu, absolventă a școlii de industrie din Cluj, cu examen de calificăciune dela preparandia de stat din Cluj, învățătoare ordinară provisoră, a propus lucrul de mână în cl. I—IV. și în cursul complementariu; desennul în cl. I—IV. și în cursul complementariu; caligrafia cl. I—IV.

3. Caticheții:

Prea Onor. D. asesor consistorial *Zacharia Boiu* a propus religiunea elevelor gr. or. din toate clasele.

On. părinte *Nicolae Toganu*, preot și cooperator la parochia gr. cat. din Sibiiu, a propus religiunea elevelor gr. cat. din toate clasele.

4. Instructorii:

Elena Petrașcu, directoarea internatului, a propus limba francesă ca studiu neobligat elevelor în toate clasele.

Adela de Heldenberg, absolventă a conservatorului de muzică din Viena, a instruat în muzica instrumentală 13. eleve.

Sabina Brote, a instruat în muzica instrumentală 12. eleve.

Matilda Mangesius, învățătoare la școala evangelică de fete, a instruat în gimnastică elevele din cl. I. II. III. și IV.

Personalul internatului:

a) Directorul școlii este totodată și al internatului;

b) Directoarea internatului *Elena Petrașcu*;

c) Medic de casă *Dr. Ioan Moga*;

d) Ajutoare: o guvernantă și o bonă.

Eleve inmatriculate au fost în clasa I. 13. eleve; clasa II. 20. de eleve; cl. III. 12. eleve; cl. IV. 14. eleve și în cursul complementariu 5. În internat au fost 40. dintre cari 3. au frecventat școala „reuniunii femeilor române din Sibiiu”. Biblioteca colegiului învățătoreșc era la finea anului 1888/9. de 183. de opuri, cari s'au mai sporit cu 67. de opuri, așadară numără 200. de opuri de conținut diferit. Biblioteca elevelor constă la sfârșitul anului școlastic din 87. de opuri în 88. de volume.

Condițiunile de primire în școala cu internat sînt:

Pentru primirea în școala civilă se cere atestat despre absolvarea claselor școlii elementare, sau atestat despre clasa corespunzătoare premergătoare dela o altă școală de categoria școlii civile. În lipsa unui astfelu de atestat primirea se face pe basa unui examen de primire.

Didactrul e fixat cu 2 fl. pe lună, și pentru elevele, ce intră pentru prima dată în această școală, o taxă de inmatriculare de 2 fl. v. a.

Pentru elevele cursului complementariu, provăzut în §. 6. din statut, didactrul este de 5 fl. pe lună, și la prima înscriere taxa amintită de inmatriculare.

Elevetele, cari voesc să fie primite în internat, fie eleve ale școlii civile, sau ale școlii elementare a reuniunii femeilor, au să se însușească, la tot cazul înainte de începerea anului școlastic, prin părinți sau tutori la direcțiunea școlii, pentru a se pute face dispozițiunile necesare. Taxa internatului e de 200 fl. v. a. pe an, plătită înainte în două sau cel mult 4 rate.*) Cărțile trebuincioase, materialul de scris, de desen, de lucru de mână, se înțelege nu sînt cuprinse în taxa amintită, ci cheltuelile reclamate în această privință se poartă de părinți, întocmai precum tot de dînsii se poartă cheltuelile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiunea în muzica instrumentală și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiunea în piano sînt de două categorii:

a) dacă o elevă dorește să iee oarele singură, se compută, la 2. oare pe săptămână, taxa de 9 fl. pe lună; dacă 2. eleve împreună iau instrucțiune în aceeași oară, taxa se compută la 2. oare pe săptămână cu 6 fl. de elevă; sau

b) dacă o elevă voesc să iee oarele singură, se compută la 2. oare pe săptămână, taxa de 6 fl. pe o lună; dacă se intrunesc 2. eleve în aceeași oară, taxa se compută la 2. oare pe săptămână cu 5 fl. pe lună de elevă.

Pentru instrucțiunea în limba franceză, câte 2. oare pe săptămână se compută pe lună câte 1 fl. de elevă.

Toate taxele se plătesc direcțiunii școlare, care remunerează pe instructori.

Elevetele din internat, afară de școală, au în fiecare anumite oare de conversațiune din limba franceză, magiară și germană. Pe lângă aceea ele se prepară și-și învață lecțiunile sub conducerea și cu ajutoriul directoarei și a guvernantelor.

Elevetele, cari vor să fie primite în internat, mai au să aducă cu sine: 1 țol pe saltea, un covor la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de acoperit, 4 ciarșafuri, (lințoluri, lepedee), 6 stergare, 6 servete, apoi: cuțit, furculiță, lingură, linguriță, perie de dinți, săpun și 2 peptene, care toate rămân proprietatea elevei. Afară de acestea schimburiile de trup sau albiturile, câte 1/2 duzină din fiecare, ciorapi colorați vînet închis și batiste (mărâmi) câte 1 duzină și încălțăminte trebuincioasă. Cât pentru toalete noue, părinții și tutorii sînt consiliați a nu face de aceste pentru fetițele lor, căci pentru a obține o uniformitate în îmbrăcăminte pentru toate internele, acele toalete cu prețuri moderate, se pot face aici prin îngrijirea direcțiunii internatului. Strîns de uniformă să țin: o haină, două surte, în forma unei haine, o pălărie de carne, una

de vară, cari necondiționat au să se facă aici și cari preste tot vor costa cam 20—22 fl. v. a.

Doritorii de a avea „Statutul de organizare“ precum și „Regulamentul intern“ al școlii și „Regulamentul pentru cursul complementariu“ le pot primi dela direcțiune pentru câte 20 cr. unul. Tot dela direcțiune se poate primi pentru un floren și „Monografia“ școlii, în care, pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul școlii și al internatului în toate amănuntele lui.

Raportul general

al consistoriului arhidiecesan, ca senat școlariu despre activitatea sa în decursul anului 1889.

(Fine).

III. Școlae populare.

a) Copii de școală.

În anul școlariu 1888/9 numărul elevilor obligați a frecuenta școala ni se prezintă în următorul tablou:

Dela 6—12 ani.

Obligați	din cari au frecventat în semestrul I.
Copii 35,750	26,189
Copile 30,365	18,696
Suma 66,115	44,885

Dela 12—15 ani.

Copii 13,457	6,510
Copile 11,980	5,731
Suma 25,437	12,241

Suma tuturor copiilor obligați a frecuenta școala este 91,552. Suma tuturor copiilor, cari au frecventat școala în semestrul I. este 57,126 sau 62%.

În comparație cu anul școlariu premergătoriu se arată la copii obligați a frecuenta școala o creștere de 1,856 și la cari au cercetat școala o creștere de 2,555.

Date mai speciale sub 4).

b) Adjustarea școlaelor.

Edificii școlare proprii sînt arătate 651, închiriate 153. Din toate apar ca corespunzătoare 590 și ca necorespunzătoare 214.

Grădina de pomărit e arătată în 481 comune, dintre cari 269 apar ca cultivate, și 212 ca necultivate.

În comparație cu anul trecut se arată la grădinele de școală o creștere de 44, la cele cultivate o creștere de 1 și la cele necultivate o creștere de 46.

Întocmiri pentru gimnastică au 250 comune bisericesci. Date mai speciale sub 5).

c) Averele școlaelor.

Nemișcătoare: edificii și pămînturi . . . fl. 743,949.88
Mișcătoare: bani, hărții de valoare, mobile etc. fl. 189,861.51

Suma 933,811.39

Venitul total anual al școlaelor este în sumă de fl. 75,635,69. În comparație cu anul trecut școlariu se arată la suma totală a averii o decrescere de fl. 38,034.21 și la venitul anual al școlaelor o creștere de fl. 3,512.68.

Date mai speciale sub 6).

d) Salariile învățătoresci.

Salariile solvite învățătorilor în întreaga arhidiecesă dau suma de 168,674 fl. 60 cr.

*) Pentru ajutorarea părinților mai lipsiți de mijloace, cari sînt horăriți a-și da fiicele în internat, institutul de credit și de economii „Albina“ a creat 10. stipendii de câte 50 fl. pentru cari se publică concurs.

În termen mediu computat vine pe un învățătoriu suma de 170 fl.

Salariile s'au solvit;

a) Din fonduri școlare	fl. 22,527.53
b) Din aloțiu	30,493.68
c) Din lada bisericeii	19,086.89
d) Dela popor	72,644.78
e) Din alte izvoare	4,279.—
f) Victuale	5,737.20
g) Cuartir	7,991.50
h) Lemne de foc	5,914.02

Suma . fl. 168,674.60

În comparare cu anul trecut cu o sumă totală de fl. 164,058.93 rezultă o creștere de fl. 4,615.67.

Date speciale sub 7/.

e) Numarul școalelor.

Rubrica aceasta cuprinde date statistice pentru anul curent. Ele ne arată tabloul următoriu:

Archidieceasa de prezent are 1,214 comune bisericesci, dintră cari 938 matre, și 276 filii.

Dintră acestea susțin școală proprie 744 matre și 26 filii, cu totul 770. Nu susțin școală proprie 185 matre, 249 filii, cu totul 444 comune bisericesci.

Dintră acestea afiliate la școale de ale noastre sînt matre 62 și filii 114; ear elevii din celelalte comune sînt avisați la cercetarea de școale străine și starea lor e următoare:

	Matre	Filii
La greco-catolici	33	12
„ romano-catolici	3	4
„ ev. reformați	5	19
„ ev. luterani	7	22
„ unitari	1	3
„ școale de stat	26	14
„ școale comunale	31	46
„ școale de reuniuni private 10	10	1

Înregistrate protopresviteratele după numarul comunelor, cari susțin școală proprie, ni se prezintă următoriu tablou:

1. Zarand	39 comune din numarul total	60
2. Agnita	34 „ „ „ „	37
3. Cluj	33 „ „ „ „	46
4. Ilia	32 „ „ „ „	45
5. Făgăraș	30 „ „ „ „	37
6. Sibiu	27 „ „ „ „	33
7. Sebeș	27 „ „ „ „	33
8. Alba-Iulia	26 „ „ „ „	40
9. Orăștie	26 „ „ „ „	36
10. Sighișoara	26 „ „ „ „	40
11. Bran	22 „ „ „ „	22
12. Deș	22 „ „ „ „	33
13. Geoagiu I.	22 „ „ „ „	37
14. Geoagiu II.	22 „ „ „ „	30
15. Reghin	22 „ „ „ „	27
16. Avrig	21 „ „ „ „	23
17. Mercurea	21 „ „ „ „	24
18. Unguraș	21 „ „ „ „	26
19. Abrud	21 „ „ „ „	23

20. Cohalm	20 comune din numarul total	37
21. Hațeg	19 „ „ „ „	76
22. Lupșa	19 „ „ „ „	30
23. Bistrița	18 „ „ „ „	28
24. Deva	18 „ „ „ „	54
25. Treiscaune	18 „ „ „ „	56
26. Brașov I.	16 „ „ „ „	17
27. Câmpeni	16 „ „ „ „	20
28. Dobra	15 „ „ „ „	26
29. Mediaș	15 „ „ „ „	24
30. Târnava super.	15 „ „ „ „	18
31. Brașov II.	14 „ „ „ „	28
32. Cetatea de peatră	14 „ „ „ „	16
33. Solnoc	14 „ „ „ „	17
34. Murăș-Oșorheiu	13 „ „ „ „	31
35. Seliște	13 „ „ „ „	13
36. Târnava infer.	13 „ „ „ „	26
37. Turda	13 „ „ „ „	28

f) Învățătorii.

Și la rubrica aceasta servim cu datele de pe anul școlar curent. Numarul total al învățătorilor este 893. Dintră acestia sînt definitivii 429 și provisorii 464. Acestia se impart eară în două categorii, provisorii cu calificarea prescrișă 141, ear restul de 323 este categoria învățătorilor tolerați, adecă indivizi, cari nu au calificarea prescrișă de lege, și sînt numai tolerați, ca școalele se nu remănă cu totul goale.

Înregistrate după numarul învățătorilor definitivii oficiile protopresviterale se prezintă în ordinea următoare:

1. Sibiu	30 din suma totală	42
2. Brașov I.	26 „ „ „	35
3. Agnita	25 „ „ „	37
4. Bran	24 „ „ „	32
5. Seliște	24 „ „ „	27
6. Sebeș	23 „ „ „	39
7. Brașov II.	19 „ „ „	23
8. Orăștie	18 „ „ „	29
9. Zarand	18 „ „ „	39
10. Cohalm	15 „ „ „	21
11. Treiscaune	15 „ „ „	21
12. Mercurea	14 „ „ „	28
13. Bistrița	13 „ „ „	18
14. Făgăraș	13 „ „ „	33
15. Sighișoara	13 „ „ „	30
16. Ilia	12 „ „ „	32
17. Unguraș	12 „ „ „	21
18. Avrig	11 „ „ „	28
19. Dobra	10 „ „ „	17
20. Mediaș	10 „ „ „	15
21. Abrud	9 „ „ „	21
22. Câmpeni	9 „ „ „	19
23. Reghin	9 „ „ „	22
24. Murăș-Oșorheiu	8 „ „ „	13
25. Alba-Iulia	7 „ „ „	25
26. Geoagiu I.	7 „ „ „	23
27. Hațeg	6 „ „ „	18
28. Cluj	5 „ „ „	35

29. Deva	5	din suma totală	15
30. Deș	4	" " "	22
31. Lupșa	3	" " "	19
32. Solnoc	3	" " "	13
33. Târnava super.	3	" " "	16
34. Târnava inferioară	2	" " "	13
35. Turda	2	" " "	13
36. Cetatea de peatră	1	" " "	14
37. Geoagiu II.	1	" " "	22

Înregistrate după numărul învățătorilor fără calificarea prescrisă oficiile protopresviterale se prezintă în ordinea următoare:

1. Cluj	23	din suma totală	35
2. Geoagiu I.	15	" " "	23
3. Ilia	15	" " "	32
4. Alba-Iulia	14	" " "	25
5. Deș	14	" " "	22
6. Geoagiu II.	14	" " "	22
7. Zarand	14	" " "	39
8. Târnava super.	13	" " "	16
9. Lupșa	12	" " "	19
10. Cetatea de peatră	11	" " "	14
11. Făgăraș	11	" " "	33
12. Sighișoara	11	" " "	30
13. Agnita	10	" " "	37
14. Avrig	10	" " "	28
15. Solnoc	10	" " "	13
16. Abrud	9	" " "	21
17. Deva	9	" " "	18
18. Hațeg	9	" " "	18
19. Cămpeni	8	" " "	19
20. Mercurea	8	" " "	28
21. Reghin	8	" " "	22
22. Sebeș	8	" " "	39
23. Turda	8	" " "	13
24. Orăștie	7	" " "	29
25. Bran	6	" " "	32
26. Unguraș	6	" " "	21
27. Cohalm	5	" " "	21
28. Dobra	5	" " "	17
29. Mediaș	5	" " "	15
30. Sibiu	5	" " "	42
31. Târnava inf.	5	" " "	13
32. Treiscaune	4	" " "	21
33. Brașov I.	3	" " "	35
34. Bistrița	3	" " "	18
35. M. Oșorhei	2	" " "	13
36. Săliște	2	" " "	27
37. Brașov II.	1	" " "	23

Despre școale și învățători se alătură acestui raport un conspect tabelar, și despre pruncii de școale, averea școalelor, venitul anual al școlii și despre salariile învățătorilor asemenea un conspect tabelar sinoptic sub semnele % și %.

B. Catechisațiunea.

După cum arată conspectul alăturat sub 10% la institute de învățământ străine au frecventat prelegeri preste tot 6016 elevi și anume:

1. Pedagogii	18
2. Gimnasia	458
3. Școale reale	62
4. " comerciale	4
5. " civile	109
6. " elementare superioare	265
7. " elementare inferioare greco-catolice	505
8. " elementare inf. romano-catolice	181
9. " elementare inf. ev.-ref.	257
10. " elementare inf. ev. luterane	186
11. " elementare inf. unitare	67
12. " elementare inf. de stat	1713
13. " elementare inf. comunale	1683
14. " elementare inf. reuniuni private	518
Suma	6016

C. Alte obiecte școlare.

I. *Esamenale de calificare învățătorești* s'au ținut la 30. Iunie 1889. și zilele următoare.

Admiși la examen au fost 69 de candidați, dintre cari s'au prezentat 65.

Din cei supuși examenului 47 au raportat calcul bun, și au fost provăzuți cu testimoniu de calificare învățătorească subscris și de inspectorul regiu de școale al comitatului Sibiu în înțelesul articolului de lege XVIII. din 1879.

II. *Esamenale anuale.* Cu finea anului școlariu 1888/9. s'au ținut la școalele noastre esamenale publice anuale provăzute în §. 104. din Normativul școlariu.

Resultatul în general au fost îndestulătoriu.

Din rapoartele incurse cu plăcere s'a convins consistoriul, că oficiile protopresviterale dau examenelor importanța ce li se cuvine, și că în cele mai multe locuri esamenale se fac sărbătorește sub conducerea protopresviterilor. Puținele cazuri, unde nu se observă întru toate dispozițiunile regulamentelor din vigoare, în urma măsurilor luate de către consistoriu vor dispărea și ele, și în privința aceasta încă vom ajunge la stare normală.

III. *Visitațiunea școalelor.* După cum erau întocmite conspectele școlare de până acuma, oficiile protopresviterale așteptau pe la sfârșitul fie-cărui an un conspect tabelaric despre visitațiunea școalelor din tract, din cari conspecte însă nu era evident când a cercetat protopresviterul fie-care școală sub durată timpului instrucțiunii, nu erau evidente eventualele scăderi observate în însași instrucțiunea sau în alte privințe.

În considerarea dispozițiunilor §. 92. din normativul școlariu, consistoriul prin circulariul din 7. Septembrie 1889. Nr. 6073. a însărcinat oficiile protopresviterale să raporteze în detaliu despre fie-care visitațiune a școalelor din tract, în ce timp s'a făcut și cu ce rezultat.

Din rapoartele întrate consistoriul a constatat și în direcțiunea aceasta un bun progres, și speră, că după îndigitările date se va ajunge și în punctul visitațiunii școalelor la curs normal.

IV. *Ajutoare.* Despre împărțirea sumei de 1200 fl. votate în bugetul anului 1889. pentru școale și învățători se face raport detaliat din plen. La locul acesta observăm, că suma votată s'a distribuit întregă la școalele și învățătorii, cari mai mult erau avisați la acest ajutoriu.

Spre a satisface concludului sinodal Nr. 59. din sesiunea anului 1889. avem onoare a aduce la cunoștința preaveneratului sinod archidiecesan, că despre ajutoarele votate din fundațiunea „Șaguna“ în contul anului 1889. acestui senat nu i-s'a făcut nici o notificare.

V. *Stipendii*. Cu începutul anului școlar curent au devenit vacante din fondurile archidiecesane, următoarele stipendii:

1. Un stipendiu de 100 fl. din fundațiunea „Cologea“ pentru studenți de ori-ce categorie.

2. Trei stipendii à 60 fl. din fundațiunea „Francisc-Iosefină“ pentru studenți de școalele medii.

3. Un stipendiu à 50 fl. din fundațiunea „Peiovițiu“, pentru studenți la școalele medii.

4. Patrusprezece stipendii câte de 60 fl. pentru elevii din despărțământul pedagogic al seminariului archidiecesan.

Stipendiile acestea în urma concursului publicat în foaia archidiecesană pentru publicațiunii „Telegraful Român“ s'au distribuit, și de present sînt toate ocupate.

VI. *Conferințele învățătoresci*. Conferințele învățătoresci s'au ținut și în anul 1889. într'una cu adunările generale ale Reuniunilor învățătoresci, mai cu seamă în feriele de vară. Acolo s'au pertractat conform regulamentelor respective, atât temele pedagogice-didactice cari s'au dat de aici, cât și cele alese de înseși reuniunile; ear protocoalele adunărilor generale s'au subșternut consistoriului spre reviziune și aprobare.

Adunări generale au ținut toate reuniunile în decursul anului și deși frecventarea lor nu au fost pretutindeni cea dorită, totuși se poate constata față cu anii precedenți o participare mai bună a învățătorilor la aceste întruniri atât de folositoare.

Reuniunea învățătorilor români gr. or. dela școalele confesionali din diecesa Caransebeșului.

Nr. 23. 1890.

Convocare.

Adunarea generală a reuniunii învățătorilor români gr. or. dela școalele confesionali din diecesa Caransebeșului se va ținea conform decisiunii comitetului în orașul Caransebeș la 9/21. și 10/22. August a. c.

La această adunare se invită cu toată stima toți on. domni membri ordinari, fondatori, ajutători și onorari ai reuniunii, precum și alți iubitori de înaintarea culturii poporului și școalelor noastre confesionale române.

Bocșa-Montană, în 1/13. Iulie 1890.

Martin Țapu m. p.,
vicepreședintele reuniunii.

Ioan Marcu m. p.,
notariul reuniunii.

Avis!

P. T. Domni membri, cari voesc a ținea disertațiunii ori lecțiunii practice în adunarea generală a reuniunii învățătorilor din acest an, sînt poștiți a-și subșterne elaboreatele la subscrisul presidiu cel mult până în 31. Iulie a. c.

Bocșa-Montană, în 1/13. Iulie 1890.

Martin Țapu m. p.,
vicepreședintele reuniunii.

Ioan Marcu m. p.,
notariul reuniunii.

Varietăți.

Oaspeți la masa P. S. Sele Dluî Episcop Nicolae Popea. La adunarea reuniunii învățătorilor din Ungaria de sud partinipând Magnificențiile lor Dnii Inspectori școlari reg. *Antoniu Marx* (în pensiuine); *Francisc Suttag* din Logoj, *Martin Martonfy* și *Carol Kakujay* din Timișoara. Mercuri în 4/16. I. c. au fost oaspeți la masa Prea Sântiei Sele Dluî Episcop diecesan dimpreună cu primariul orașului *D. I. Nemoian*, cu președintele reuniunii *Iac. Schenk*, secretariul reun. *Fr. Reitter* și cu *D. I. Bánfi*, directorul școalelor de stat din Caransebeș.

D. Carol Kakujay, pân' acumă fost subinspector scol. reg. în comitatul Timiș este denumit de inspector scol. reg. pentru comitatul Ciongrad și orașul Seghedin, *D. Kakujay* este cunoscut nu numai ca bun administrator de școale, dar totdeodată și ca distins pedagog.

O circulară a ministrului Wekerle. După cum scriu jurnalele, ministrul de finanțe, Wekerle, a adresat o circulară cătră toate autoritățile administrative comitatense, prin care le face atente, că o ceată de amăgitori umblă prin toate comitatele țerei cu scop de a înșela pe locuitori. Ei adecă înfrică poporațiunea, că notele vechi de 1 fl. nu mai au nici o valoare, le schimbă cu prețuri de nimica și se cam mai duc. Ministrul atrage atențiunea utorităților să publice în cercuri cât se poate mai largi hotărîrea, că *bancnotele de 1 fl. dela 1882. se primesc fără de nici o scădere la visteriile statului până la finele lui Iunie 1892.*

Indreptare. Autorul corespondinței din Pătaș, publicată în Nrul 26. al foaiei noastre, nu este Petru ci *Ieremia Roșca.*

Nr. 1875.

Licitațiune cu ofert.

Pentru repararea și adaptarea parterului, apoi redicarea unui etagiu la casa diecesană Nr. 478. din Caransebeș, se va ținea licitațiune cu ofert la 18/30. Iulie 1890.

Prețul de eschiemare este 16.182 fl. 33 cr. și anume:

1. Lucrul de zidariu	5500 fl. 18 cr.
2. " " lemnariu	6763 " 31 "
3. " " măsariu	891 " 74 "
4. " " lăcătariu	1613 " 70 "
5. " " văpsitoriu	153 " 41 "
6. " " sticlariu	127 " 28 "
7. " " tinicheriu	1117 " 21 "
8. " " petrariu	15 " 60 "

Se obsearvă aci, că în prețurile acestea este cuprins și prețul materialului de lipsă.

La ofert are a se alătura și vadiul de 10% în sumă de 1618 fl. 33 cr. în bani gata, obligațiunii de stat sau altfelu de hârtii de valoare capabile de cautiune. Actele și condițiunile de licitațiune se pot vedea în toată ziua dela 9—12 oare în cancelaria diecesană.

Caransebeș, în 6/18. Iulie 1890.

[26] 1—2

Consistoriul diecesan
gr. or. român.

Edict.

Deoarece sentința venerabilului Consistoriu diecesan din Caransebeș, din 8. Februarie 1890. Nr. 105. în a doua instanță, adusă în procesul divorțial al lui *Teodor Feier* din *Comorisce* ca actor în contra soției sale *Sofia Feier* născută *Lațco*, nu s'au putut publica din cauza ubicăciunii necunoscute, așa: în vederea §§-lor 96. 97. și 115. din regulamentul pentru procedura judecătorească se publică *inctei* pe calea edictală următoarea

Sentință:

Se aproabă sentința scaunului protopresviter al Vêrșetului, adusă în 17. Septemvrie 1887. din motivele cuprinse în ea, însă cu adausul, că deslegarea căsătoriei se face *din vina inctei*.

Sentința se va privi de intrată în valoare, deacă până în restimpul de 45. de zile din partea inctei nu se va insinua apelație.

Din ședința scaunului protopresviter gr. or. rom. al Vêrșetului ținută în 19. Aprilie 1890. [23] 1—3

Ioan Popoviciu, m. p.
protopresviter.

Mihaïu Juica, m. p.
notarfu.

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării ven. Consistoriu diecesan al Caransebeșului dto 25. Maiu 1890. Nr. 1385. E. se escrie licitațiune minuendă pentru renovarea și acoperirea cu aramă a turnului bisericeii gr. or. din **Ciuta**, lângă Caransebeș, cu prețul de esclamară 998 fl. 44 cr. v. a. specificat în preliminarul de spese, ce se poate vedea dinpreună cu planul și alte specificațiuni la oficiul parochial din Ciuta.

Licitațiunea se va ținea *Duminecă în 29. Iulie (10. August) 1890.* la casa comunală la 11. oare antemeridiane în Ciuta.

Întreprinzătorii probați și onesti, cari doresc a primi lucrarea, sânt invitați a se presenta la ziua amintită în fața locului având înainte de licitațiune a depune un vadiu de 10% din prețul esclamarii în bani gata la mâna episcopiei parochiale.

Resultatul licitațiunii intră în putere de drept numai după aprobarea lui din partea ven. Consistoriu diecesan.

Ciuta din ședința comitetului parochial ținută la 1. Iulie 1890. [25] 1—3

Nicolae Mihaescu,
președintele comit. parochial.

Pavel Segercian,
notariul comit. parochial.

În conțelerege cu protopresviterul tractual *A. Ghidiu*.

Licitațiune minuendă.

Comuna bisericească gr. or. rom. din **Sân-Mihaïu**, pe baza decisului ven. Consistoriu diecesan din 25. Maiu a. c. prin aceasta escrie *licitațiune minuendă* pentru renovarea acoperemântului dela turnul bisericeii, cu prețul de esclamară 296 fl. v. a.

Licitațiunea se va ținea la 22. Iulie (3. August) a. c. în comuna Sân-Mihaïu în locul destinat de comitetul parochial la oara 11. înainte de ameză.

La licitațiune pot lua parte numai cei-ce vor depune vadiul de 10% din prețul de esclamară în bani gata, care sumă se va păstra în lada bisericeii până după colaudarea lucrării terminate.

Resultatul licitațiunii intră în putere de drept pentru comuna bisericească după aprobarea lui din partea ven. Consistoriu, eară pentru întreprinzătorii îndată la subscrierea contractului.

Specificațiunea de spese și măsuri se poate vedea în ziua de licitare la oficiul parochial al numitei bisericeii, *Sân-Mihaïu*, din ședința comitetului parochial ținută la 1. Iulie 1890. [22] 1—3

Petru Popoviciu,
președintele comit. parochial.

Pantelie Dajdia,
notariul comit. parochial.

Nr. 184 ex 1890.

C O N C U R S.

În conformitate cu decisul Venerabilului Consistoriu diecesan din 2 Iunie 1890. Nr. 593. B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa a III. pre lângă neputinciosul preot Florea Cioloca din **Tirnova** protopresviteratul Caransebeșului, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foia diecesană“.

Emolumentele: jumătate din toate venitele parochiei cari sânt:

1. O sesiune și jumătate de pământ în complex de 45 de jug. cu un venit curat de 170 fl. v. a.

2. Birul parochial în naturale, care face la an 66 fl. 25 cr.

3. Venitul stolar dela botezuri, cununii și înmormântări, care face în calculul mediu 105 fl. v. a.

4. Venitul dela un estravelan parochial în sumă de 18 fl. v. a.

5. Alte venite accidentali în sumă de 45 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post sânt poștiți a-și trimite recursele lor, instruate conform statutului organic și regulamentul pentru parochii până la termenul îndigitat, la on. oficiu protopresviteral în Caransebeș.

Tirnova, din ședința extraordinară a comitetului parochial ținută la 17. Iunie 1890.

[24] 1—3

Comitetul parochial.

În conțelerege cu protopresviterul tractual *Andrei Ghidiu*.

C O N C U R S.

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan de dto 2. Iunie 1890. Nrul 1306. se escrie concurs cu termen de recurgere de 30. de zile dela prima publicare în „Foia diecesană“, pentru întregirea postului de capelan pelângă neputinciosul paroch George Plóie în parochia de clasa a II-a din comuna **Tolvadia**, protopresviteratul Ciacovei, comitatul Torontal.

Emolumentele acestui post de capelan sânt a treia parte ($\frac{1}{3}$) din:

1. O sesiune parochială.

2. Stola și birul usuat.

Cei-ce doresc a ocupa acest post au a-și subșterne recursele conform statutului organic bis. și regulamentul parochial — adresate comitetului parochial — la oficiul protopresviteral gr. or. rom. al Ciacovei.

Recurentii sânt poștiți a se presenta în vre-o Duminecă seu sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și cuvântare.

Tolvadia, în 29. Iunie 1890.

[21] 1—3

Comitetul parochial.

În conțelerege cu mine: *Aureliu Drăgan*, administrator protopresviteral.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoare la școala de fete gr. or. rom. din Voivodinți, protopresviteratul Vârșetului, comitatul Timiș, cu termenul de recurgere 30. de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“.

Emolumintele sunt:

1. În bani gata 300 fl.
2. Pentru conferințe 10 fl.
3. Pentru scripturistică 4 fl.
4. 16. Metri-de volum de lemne în natură.
5. Cortel liber.

Doritoarele de a ocupa acest post au a-și trimite recursele instruate conform statutului organic și adresate comitetului parochial, Prea Onoratului Domn protopresviter Ioan Popoviciu în Mărcina via Varadia.

Voivodinți, în 25. Iunie 1890.

[19] 2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: Ioan Popoviciu, protopresviter.

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoare la școala confesională gr. or. din Coșteiu, protopresviteratul Făgetului, comitatul Căraș-Severin, se eșcrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumintele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata 150 fl. v. a.
2. 31 de hectolitri cucuruz în boabe în natură.
3. Pentru scripturistică 2 fl.
4. Pentru conferințe 5 fl.
5. Pentru servitoriul școlii 8 fl.
6. 32 de metri de volum de lemne în natură.
7. Locuință liberă în edificiul școlii cu 1 juger de grădină.
8. Dela fiecare înmormântare unde va fi chemat 20 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și trimite recursele provăzute cu documentele prescrișe și adresate comitetului parochial din Coșteiu la oficiul protopresviter al gr. or. român al Făgetului până la termenul deschis.

Alesul învățătoriu este îndatorat a duce scripturistica în comitetul și sinodul parochial.

Coșteiu, în 24. Iunie 1890.

[20] 2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: Sebastian Olariu m. p., protopresviter tractual.

Nr. 183. 1890.

Concurs.

În conformitate cu decisiul Venerabilului Consistoriu diecesan din 2. Iunie 1890. Nr. 1262. B. se eșcrie concurs pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa III. pe lângă neputinciosul preot Martin Gogoasă din Rugi protopresbiteratul Caransebeșului cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“.

Emolumentele sunt: a treia parte din toate venitele parochiei cari sunt:

1. Sesiunea parochială de 32 jugere cu un venit curat anual de 120 fl.
2. Birul parochial în naturalii câte 20 litre cucuruz dela fie-care număr de casă în valoare de 165 fl.
3. Stola dela boteze, cununii și înmormântări câte 1 fl. de număr care face suma de 150 fl.
4. Alte venituri accidentale în suma de 25 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post sunt poștiți a-și trimite recursele instruate conform statut. organic și regulamentului pentru parochii până la termenul indigiat la Prea on. oficiu protopresviteral în Caransebeș.

Rugi, din ședința comitetului parochial ținută în 17/29 Iunie 1890.

[21] 2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu protopresviterul tractual Andreu Ghidiu.

Soșietatea privil. austro-ungare a căilor ferate de stat. Administrațiunea superioară în Oravița.

Nr. 5451.

Concurs.

Se eșcrie concurs pentru ocuparea unui post de învățătoriu devenit vacant, la școala poporală gr. or. română din Dognacska, Comitatul Căraș-Severin, carea stă sub patronatul Soșietății privil. austro-ungare a căilor ferate de stat.

Alegândul învățătoriu va fi denumit provisorice pe un an, și va primi salariul anual de 300 fl. v. a. Cortel natural, sau 80 fl. v. a. bani de cortel și 20 metri de volum de lemne.

După expirarea anului de probă în caz de corespundere, respectivul învățătoriu va fi denumit definitiv.

Doritorii de a dobândi acest post, au se subștearnă rugărilor lor, scrise cu mâna proprie și provăzute cu documentele necesare despre calificațiunea lor învățătoarească, precum și cu atestat demn de crezământ despre purtarea lor morală-religioasă, la administrațiunea superioară a susnumitei soșietăți în Oravița-Montană — cel mult până în 31. Iulie 1890. st. nou.

Alegândul învățătoriu va avea a intra în activitate cu 1. Septemvrie 1890. st. nou.

Tot odată se obsearvă, ca recurenții trebuie să fie de religiunea greco orientală, și se poșeadă pe deplin limba română și magiară.

Oravița-Montană, în 27. Iunie 1890.

[17] 3—3

Administrațiunea superioară.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala gr. ort. din Sasca-Română diecesa Caransebeșului, protopresviteratul Bisericei-Albe, (comitatul Căraș-Severin) se eșcrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.“

Emolumintele sunt:

1. În bani gata salariu anual 300 fl.
2. Pentru lemnele învățătoriuului 48 fl.
3. Pentru lemnele școlii 32 fl.
4. Paușal pentru conferințe 16 fl.
5. Doue jugere de pământ arătoriu, grădină estravilană de 600 °□ și una intravilană earășii de 600 °□ și cortel liber.

Cei-ce doresc a ocupa acest post învățătoare sunt avisați de a-și subșterne recursele lor bine instruate conform statutului organic bis. și a regulamentului pentru învățătoriu Comitetului parochial la adresa Prea On. D. Protopresviter tractual în Iam până la termenul indicat.

În fine recurenții sunt poștiți de a-se presenta la bisericeă în vreo Duminecă ori sərbătoare.

Sasca-Română, în 13. Iunie 1890.

[18] 3—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: Filip Adam, protopresviterul tractual.

